

Kätkeyttä luontotietoa etsimässä

Kristiina Nyholm, Keski-Suomen ELY-keskus

3.10.2024

Euroopan unionin
osarahoittama

KESKI-SUOMEN LIITTO

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Kätettyä luontotietoa etsimässä

- Luontotieto on hajallaan
- Eri tahot tuottavat ja jakavat monenlaista luontotietoa, kunhan sen äärelle löytää
 - Suomen ympäristökeskuksen Avoin tieto, Suomen Lajitietokeskuksen LAJI.FI, Suomen metsäkeskus, Geologian tutkimuskeskus...
- Paljon luontotietoa kerätään hankkeiden yhteydessä, mm. kaavoituksessa ja YVA-prosesseissa
 - Tiedon muoto ja mihin tieto päätyy?
- Paljon vanhaa, mutta edelleen ajantasaista tietoa on paperisena arkistojen kätköissä

Kätkeyttä luontotietoa etsimässä

- Keväällä-kesällä 2024 kysely Keski-Suomen kunnille luontotiedon keräämisestä, tallentamisesta ja tiedonhallinnasta
- 12 vastausta **16 (/22) kunnasta**
- Luontotietoa kertyy pääasiassa ostopalveluina hankituista luontoselvityksistä – 1 kunnassa oma työntekijä luontoselvityksiin
- Noin 2000-luvun alusta luontoselvitykset pääasiassa sähköisessä muodossa, vanhempaa tietoa paperisena arkistoissa
- Nykyään luontoselvitysten tulokset pyydetään yleensä sekä PDF:nä että valmiina paikkatietoaineistona

Kätkeyttä luontotietoa etsimässä

- Kunnissa muodostuu merkittäviä määriä luontotietoa mm. kaavoituksen ja erilaisten luvitusten yhteydessä
- Luontoselvitykset tallennetaan/arkistoidaan yleensä sähköisinä asiakirjoina asiakokonaisuuden yhteyteen (kaava, suunnittelutarveratkaisu, ympäristölupa ym.)
- Joissain kunnissa omia paikkatietopohjaisia järjestelmiä, mihin luontotieto tallennetaan
- Kaavamerkinnäksi päätyvä luontokohde siirtyy paikkatietona kaavakartalle

Kätkeyttä luontotietoa etsimässä

- Osa konsulteista tallentaa luontoselvitysten lajitiedot LAJI.FI-järjestelmään
- Luontotyyppitiedolle ei ole vastaavaa tallennus-alustaa
- Monesti luontoselvitysraporteissa on havaintoihin liittyvää merkittävää lisätietoa
 - Tapausesimerkki liito-orava
 - Alkuperäisten raporttien saatavuus

Luonnon tila Keski-Suomessa: lajit ja luontotyypit

- Keski-Suomen luonnon monimuotoisuusselvitys
- Perustuu olemassa olevaan, paikkatietomuotoiseen laji- ja luontotyyppitietoon
- Suomen ympäristökeskus vastaa selvityksen paikkatietotarkasteluista ja –analyyseista
- Tunnistetaan Keski-Suomen maakunnallisia vastuulajeja, joiden suojelun suotuisan tason saavuttamisessa Keski-Suomella on erityisen merkittävä rooli
- Luontotyyppitarkastelut
 - Metsäluontotyypeissä pääpaino lehdoissa, tervaleppämetsissä ja harjumetsissä
 - Soiden ojitustilanneaineiston päivitys
 - Pienvesien muuttuneisuusanalyysi

[Keski-Suomen luonnon monimuotoisuusselvitys summaa maakunnan luonnon nykytilan | Keski-Suomen ELY-keskus \(sttinfo.fi\)](#)

Maakunnalliset vastuulajit

- Eliöryhmittäin analysoidaan Keski-Suomen merkitys valtakunnallisesti uhanalaisten tai silmälläpidettävien lajien esiintymisessä
- Statuksella ei ole virallista asemaa, mutta se korostaa Keski-Suomen merkitystä kyseisten lajien huomioimisessa (esim. luonnonhoidon kohdentaminen)
- Analyysin pohjana lajien 100 m x 100 m havaintoruutujen osuus Keski-Suomessa
- Havaintoaineiston analyysia täydentää lajiasiantuntijoiden kommentit
- Linnuilla tarkastelu perustuu alueellisen linnustonsuojelutyöryhmän pohjatyöhön, kriteereinä mm. valtakunnalliset ja kansainväliset suojelustatukset, Keski-Suomen pesimäkanta ja kannankehitys

Maakunnalliset vastuulajit

- Maakunnallisen vastuulajin kynnysarvot (pl. linnut):
 - Lajin vakituisista esiintymistä huomattava osa on Keski-Suomessa:
 - vähintään 15 % äärimmäisen uhanalaisella (CR)
 - vähintään 20 % erittäin uhanalaisella (EN)
 - vähintään 25 % vaarantuneella (VU)
 - vähintään 30 % silmälläpidettävällä (NT)
 - Laji on erityisesti suojeltava laji ja sillä on Keski-Suomessa elinvoimaisia esiintymiä
 - Laji on uhanalainen tai silmälläpidettävä, ja Keski-Suomi on sen levinneisyyden reuna-alueita

Maakunnalliset vastuulajit

- Toistaiseksi julkaistu vastuulajit putkilokasveista, sammalista ja jäkälistä
- [Keski-Suomen maakunnalle on valittu ensimmäiset erityisvastuulajit | Keski-Suomen ELY-keskus \(sttinfo.fi\)](#)
- [Keski-Suomen maakunnallisiksi vastuulajeiksi valikoitui 28 sammal- ja 5 jäkälälajia | Keski-Suomen ELY-keskus \(sttinfo.fi\)](#)

Materiaalipankki

<https://hiilineutraali.keskisuomi.fi/materiaalipankki/luonto-ja-ilmastotietoa-keski-suomesta/>

- Luonto- ja ilmastotietoa Keski-Suomesta kootaan materiaalipankkiin.
- Hiilineutraali Keski-Suomi 2030
- Materiaalipankin sisältöä täydennetään LUMOAVA-hankkeen aikana.

Luontotietoa ja luontotoimijoita Keski-Suomesta

[Birdlife Keski-Suomi](#)

Karttoja luonnon monimuotoisuudesta

Karttapalvelut

[Suomen ympäristökeskuksen elinympäristön tieto- ja analyysipalvelu Liiteri](#)

Materiaalit kouluille

[Tehtäväpaketit: Kestävä kehitys eri oppiaineissa ja Age](#)

[Luonnon monimuotoisuus -materiaali \(Vihreä lippu\)](#)

Kaavoitukseen liittyvät materiaalit

[Hiilikartta – Laskuri kaavoituksen ilmastovaikutusten arviointiin](#)

[Luonto- ja ympäristöselvityksiä Keski-Suomesta \(tuotettu os](#)

[Luonnon ekosysteemipalvelut Keski-Suomessa](#)

Valtakunnallisia lähteitä (ilmasto, resurssiviisaus, luontotieto)

[Hiilineutraali Suomi -sivusto](#)

[Päästöjen seuranta](#)

Tiedolla johtamisen tulevaisuus

- Lajitiedolle olemassa oleva alusta
 - tietojen tallentaminen LAJI.FI -järjestelmään osaksi luontoselvitysprosessia
- Luontotyyppitiedolle tulevaisuudessa vastaava alusta?
 - tämän hetken mahdollisuudet, esim. SYKE:n kautta tai Paikkatietoikkuna
 - aineistojen tallentaminen paikkatietomuodossa tulevaa käyttöä varten
- Vaihtoehdot olemassa olevan tiedon tallennukseen
- Materiaalipankki – luontoselvitysten tallennus?
<https://hiilineutraali.keskisuomi.fi/materiaalipankki/luonto-ja-ilmastotietoa-keski-suomesta/>

Luontotietoa, kiitos

Euroopan unionin
osarahoittama

KESKI-SUOMEN LIITTO

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus